

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 194: Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen. (Anvendelsesområde, journal- og postlister).

Af Margrete Auken (SF) m.fl.
(Fremsat 30/1 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

I det forslag til ændring af offentlighedsloven, som SF har fremsat, er der 4 hovedpunkter:

For det første skal offentlighedsloven udvides til at omfatte visse selskaber, foreninger, fonde m.v., som den ikke gælder for i dag.

For det andet skal den bestemmelse i loven, der undtager sager om lovgivning fra aktindsigt, ophæves.

For det tredje skal der indføres en lovbestemt pligt til at føre journalister og postlister.

Og endelig skal lovens bestemmelser med hensyn til udenrigspolitiske interesser begrænses, således at den ikke omfatter dokumenter, der vedrører Den Europæiske Union.

Som tidligere sagt går regeringen ind for størst mulig åbenhed i den offentlige forvaltning. Regeringen er derfor ikke uenig i sigtet med SF's forslag. Det er dog samtidig regeringens opfattelse, at der er en række ulemper og betænkeligheder forbundet med SF's forslag.

Det første led i SF's forslag er som nævnt, at offentlighedsloven også skal omfatte selskaber, foreninger og fonde m.v., hvor den offentlige forvaltning f.eks. gennem driftsoverenskomst og ejerskab eller ret til udpegning af bestyrelsesmedlemmer har bestemmende indflydelse.

Jeg forstår, at det problem, som SF navnlig sigter til, er, at mange offentlige opgaver i de senere år er henlagt til offentligt ejede aktieselskaber, der ikke er omfattet af loven. Det gælder f.eks. Tele Danmark A/S, GiroBank A/S og de statslige broselskaber.

Det er jo således, at loven i dag som udgangspunkt kun omfatter den offentlige forvaltning. Det er navnlig centraladministrationen, kommunerne og de mange forskellige nævn og råd. Også organer, der er oprettet på privatretligt grundlag, kan dog efter omstændighederne henregnes til den offentlige forvaltning, hvis det offentlige fører en meget intensiv kontrol med

dem. Det gælder f.eks. for en række selvejende institutioner på det sociale område.

Andre institutioner m.v., der ikke kan henregnes til den offentlige forvaltning, kan under visse betingelser inddrages under loven ved bekendtgørelse. Og endelig er nogle energiforsyningsvirksomheder umiddelbart omfattet af loven, også selv om de er oprettet i selskabsform.

Herudover falder de offentlige selskaber, bortset fra de kommunale fællesskaber, ganske rigtig uden for loven. Det har den meget enkle forklaring, at når staten vælger at henlægge opgaver til f.eks. offentlige aktieselskaber, så skyldes det normalt netop et ønske om, at opgaverne skal kunne løses under de samme organisatoriske betingelser, som gælder for det private erhvervsliv.

Det gælder ikke mindst i tilfælde, hvor det offentlige konkurrerer med det private erhvervsliv. Derfor fandt det udvalg, der forbedrede den gældende offentlighedslov, heller ikke anledning til at foreslå, at sådanne selskaber skulle være omfattet af loven.

Folketinget har flere gange siden afvist at fravige denne grundlæggende betragtning. Sidste gang så sent som ved ændring af aktieselskabsloven i juni 1995. Og den gør sig efter regeringens opfattelse fortsat gældende med samme styrke.

Man skal også være opmærksom på, at der på miljøområdet er fastsat regler, der betyder, at borgerne kan få aktindsigt i miljøoplysninger, selv om oplysningerne ligger i et statsligt selskab som f.eks. A/S Storebæltsforbindelsen og A/S Øresundsforbindelsen. Det er loven om aktindsigt i miljøoplysninger, jeg her tænker på. På dette væsentlige område har lovgivningsmagten altså allerede løst det problem, SF peger på.

Jeg skal også pege på, at erhvervsministeren netop har fremsat lovforslag L 198 om ændring af en række selskabsretlige love. Formålet med dette lovforslag er bl.a. ved en overføring af reglerne for de børsnoterede aktieselskaber at give offentligheden bedre mulighed for at følge udviklingen i de statslige aktieselskaber. Det sikres gennem en større åbenhed omkring regnskabsaflæggelse, ejerforhold, generalforsamling m.v. i de statslige aktieselskaber.

SF foreslår også, at bestemmelsen i offentlighedslovens § 2, stk. 2, skal ophæves. Det er den bestemmelse, der fastslår, at sager om lovgivning er undtaget fra aktindsigt, indtil lovforsla-

get er fremsat for Folketinget. Bestemmelsen fandtes også i den oprindelige offentlighedslov fra 1970, og det udvalg, der forberedte den lov, vi har i dag, fandt, at der var behov for at bevare bestemmelsen. Udvalget lagde vægt på, at centraladministrationen har behov for at kunne brevvexle med udenforstående organer, herunder ikke mindst selvstændige kommissioner og udvalg, uden at skulle arbejde under presset af, at helt foreløbige overvejelser skulle være undergivet offentligheden.

Dette hensyn er ikke mindre tungtvejende i dag, end det var dengang. I dag er det jo i mange ministerier således, at lovforslagene ikke i første række udarbejdes i ministeriernes departementer, men i de sagkyndige styrelser. Sådanne styrelser er normalt selvstændige myndigheder i forhold til vedkommende departement. Hvis man ikke havde bestemmelsen i § 2, stk. 2, ville f.eks. udvekslingen af helt foreløbige lovforslag mellem departement og styrelse derfor normalt være undergivet aktindsigt. Det ville ikke være hensigtsmæssigt, og det generelle problem kan ikke løses ved hjælp af de andre bestemmelser i loven, som SF peger på i bemærkningerne til lovforslaget.

Hertil kommer, at rækkevidden af bestemmelsen i § 2, stk. 2, faktisk er forholdsvis begrænset. For det første gælder den kun, indtil lovforslaget er fremsat. Efter dette tidspunkt er lovgivningssagen altså undergivet aktindsigt efter lovens almindelige regler. For det andet har Ombudsmanden fastslået, at for at bestemmelsen overhovedet kan anvendes, skal der være tale om et bestemt og relativt præcist angivet lovgivningsprojekt. Normalt må det kræves, at det påtænkte lovforslag forventes fremsat inden for nær fremtid. Bestemmelsen kan altså med andre ord ikke bruges til at bringe ubehagelige sager i ly med den begrundelse, at den muligvis på et tidspunkt vil munde ud i et lovforslag.

Endelig er det jo sådan i praksis, at mange dokumenter i en lovgivningssag faktisk bliver offentliggjort, længe før lovforslaget fremsættes. Det gælder f.eks. betænkninger fra sagkyndige udvalg, ligesom brancheorganisationer og andre, der inddrages i det lovforberedende arbejde, ofte af egen drift vil offentliggøre de synspunkter, som de har givet udtryk for.

Det tredje led i lovforslaget er, at der skal indføres en lovbestemt pligt til at føre postlister og journalister. Det er jo i hvert fald for postlisternes vedkommende et spørgsmål, som Folketinget

har drøftet adskillige gange tidligere. Senest var det i marts sidste år i forbindelse med behandlingen af SF's beslutningsforslag B 60. Forslaget har ikke hidtil kunnet vinde tilslutning.

Jeg skal ikke forlænge mit indlæg unødigt ved at gentage de synspunkter, som jeg dengang fremførte. Jeg vil dog gerne knytte en enkelt kommentar til forslaget bemærkninger om, at det ikke ved udarbejdelsen af postlisten er nødvendigt at overveje sagens karakter. Det tror jeg ikke holder.

Selve det forhold, at der eksisterer en sag af en bestemt karakter, f.eks. en asylsag, en socialsag eller en straffesag, kan meget vel i sig selv være en fortrolig oplysning og dermed tavshedsbelagt. SF foreslår jo, at det pågældende brev afsendes og adressat skal fremgå af postlisten. Derfor vil der altid skulle foretages en konkret vurdering af hver enkelt sag og hvert enkelt dokument, før dets eksistens offentliggøres på postlister, ellers ville der kunne ske et brud på tavshedspligten. Jeg går i den forbindelse ud fra, at SF er enig i, at oplysninger, der vedrører privatlivets fred, fortsat skal være beskyttet mod almindelig offentliggørelse.

Om de betydelige økonomiske konsekvenser, som dette vil have, kan jeg henvise til min besvarelse af 23. juni 1995 af Retsudvalgets spørgsmål nr. 1 vedrørende beslutningsforslag B 60. Som det fremgår heraf, har Kommunernes Landsforening oplyst, at de årlige merudgifter alene for primærkommunernes vedkommende anslås til 30 mio. kr. Herudover er der jo så amtskommunerne, centraladministrationen, de lokale statsmyndigheder osv. at tage i betragtning. Det er altså en ganske udgiftskrævende ordning, vi her taler om.

En anden og helt afgørende betænkelighed knytter sig til forslaget om, at f.eks. medierne skal have onlineadgang til postlisterne og i øvrigt også til journalisterne. Det ville være et meget markant brud på de beskyttelsesprincipper, der er fastsat i registerlovgivningen. Det er jo nemlig sådan, at personoplysninger i offentlige edb-registre uden vedkommendes samtykke kun i særlige tilfælde må videregives. Det følger af bestemmelsen i registerlovgivningen og gælder, selv om der ikke er tale om egentlig følsomme oplysninger.

Jeg tror ikke, nogen vil føle sig særlig tryk ved en ordning som den, SF her foreslår. Helt bortset fra de alvorlige betænkeligheder ved den foreslåede elektroniske adgang til listerne, er det et

spørgsmål, om fordelene ved en obligatorisk ordning vil stå i rimeligt forhold til omkostningerne. Jeg spørger mig selv, om vi ikke her befinder os på et område, ikke mindst for så vidt angår kommunerne, hvor meget kan tale for at overlade det til en lokalpolitisk afgørelse, hvordan man vil indrette sig. Jeg vil i den forbindelse gerne minde om, at offentlighedsloven er en minimumslov, der derfor ikke er til hinder for videregående offentlighedsordninger, så længe man holder sig inden for rammerne af tavshedspligten.

Vedrørende spørgsmålet om en lovbestemt journaliseringspligt skal jeg også henvise til det, jeg tidligere har anført. Det er jo således, at der allerede i dag efter principperne om god forvaltningsskik gælder en pligt for forvaltningen til at foretage journalisering. Det har Ombudsmanden fastslået flere gange. På den baggrund er der efter min opfattelse ikke noget tvingende behov for at lovfæste denne pligt.

Herved bemærker jeg, at hvis forslaget om en ny ombudsmandslov bliver vedtaget, vil Ombudsmanden også over for kommunerne kunne påtale forsømmelser i denne henseende.

Det sidste led i forslaget vedrører bestemmelsen i offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 2. Efter denne bestemmelse kan begæringer om aktindsigt blandt andet afslås, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser. Det antages, at bestemmelsen blandt andet kan anvendes til at nægte aktindsigt i dokumenter, som efter EU's regler er fortrolige, for eksempel udkast til direktiver og forordninger.

Over for det står selvfølgelig ønsket om større åbenhed i EU. Men man skal gøre sig meget klart, hvad det vil betyde at ophæve denne bestemmelse for EU-dokumenternes vedkommende.

Det ville betyde, at danske myndigheder i almindelighed ville være forpligtet efter dansk ret til at udlevere dokumenter, som de efter EU-retten er forpligtet til at hemmeligholde. En sådan bestemmelse ville altså indebære, at danske myndigheder, når det drejer sig om dokumenter, der efter EU-retten er fortrolige, ville begå retsbrud, uanset hvad de gjorde. Udleveres dokumenterne, er det et brud på EU-retten, tilbageholdes de, er det et brud på offentlighedsloven. Det kan ikke være meningen.

Også på andre punkter er der afgørende betænkeligheder forbundet med denne del af SF's forslag.

For eksempel er det klart, at der er behov for at kunne beskytte brevvekslingen mellem danske myndigheder om den danske forhandlingsposition i forhold til forslag til EU-retsakter. Her er det altså også nødvendigt at have bestemmelsen i § 13, stk. 1, nr. 2. De andre bestemmelser i offentlighedsloven, der er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, ville nemlig langtfra yde tilstrækkelig beskyttelse.

Når dette er sagt, skal jeg imidlertid igen understrege, at regeringen som bekendt arbejder for større åbenhed i EU. Det skal og vil regeringen fortsætte med at gøre. Der er da også sket fremskridt på området. Men det rigtige er efter regeringens opfattelse dels at være så åbne, som vi kan være, inden for de rammer, som EU-retten sætter, dels at arbejde for at disse rammer udvides. Det rigtige er derimod ikke at fastsætte regler, der tvinger den danske forvaltning til at begå brud på EU-retten.

Som det fremgår, er nogle af de spørgsmål, SF's forslag omhandler, allerede løst eller ved at blive løst i anden sammenhæng. På andre punkter er SF's forslag behæftet med alvorlige ulemper og betænkeligheder.

Sammenfattende kan regeringen derfor ikke anbefale, at SF's lovforslag gennemføres.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt forsøge her til trods for den sparsomme taletid, der er til rådighed, kort at komme ind på de fire hovedpunkter, som SF's forslag primært drejer sig om.

Men inden da vil jeg godt slå fast, at Socialdemokratiet nu, som vi også tidligere klart har tilkendegivet, er optaget af, hvordan vi bedst muligt kan sikre den størst mulige åbenhed generelt i forhold til den offentlige forvaltning.

Men – og det synes jeg så også skal pointeres – det er samtidig også væsentligt for os, at vi påser, at den enkelte borgers integritet ikke trædes under fode forstået på den måde, at det stadig væk må være muligt som borger at kunne henvende sig også om meget personlige, ømtålelige sager og få lov til at kunne bevare privatlivets fred.

Det første, jeg vil tage fat i, er forslaget om udvidelse af loven til også at omfatte selskaber med videre, i hvilke offentlige myndigheder har en afgørende indflydelse.

Her betragter jeg det som værende afgørende væsentligt, at vi i første omgang får lavet en sondring mellem, hvad det er for typer selskaber, vi taler om. Når vi taler generelt om stats-

lige aktieselskaber, hvor ønsket har været, at de skal kunne løse opgaver under de samme organisatoriske betingelser, som gælder for det private erhvervsliv – og det vil sige, hvor det offentlige ligefrem konkurrerer med det private erhvervsliv – betragter vi det som værende helt naturligt at sige, at så må præmisserne også være ens, hvorunder man skal arbejde.

Det vil sige – hvilket vel heller ikke kan undre nogen – at vi betragter det som en given ting at fastholde, at de regler, der gælder for de børsnoterede selskaber, bør være de samme spille-regler, som de statslige aktieselskaber skal arbejde under, hvilket jeg i øvrigt heller ikke mener er så ringe endda, idet der faktisk er forholdsvis store krav til åbenhed for at kunne gøre sig gældende som et børsnoteret selskab.

Taler vi om øvrige selskaber, foreninger og fonde, mener vi, at det vil være klogt ikke at gå ind og lave en generel åbning. Men til gengæld må vi så – i erkendelse af, at der er meget stor forskel på, om vi taler om forsyningsvirksomhed, eller hvad det er, vi taler om – gå ind og se på, hvad der kunne være af muligheder i forhold til den enkelte konkrete virksomhed, og som har den interesse, vi her går efter.

Så synes jeg heller ikke, at man i den sammenhæng skal glemme – når vi taler om de her statslige selskaber – den mulighed, der ligger fra Rigsrevisionens side for at gå ind og i meget høj grad drage omsorg for, at netop blandt andet offentlige midler bliver forvaltet på en rimelig måde.

Så er der forslaget om adgang til aktindsigt i sager om ny lovgivning, også før lovforslaget er fremlagt. Her skal jeg ikke lægge skjul på, at vi i Socialdemokratiet har svært ved – uanset de bemærkninger, der gøres fra SF – at se, hvordan det i praksis på en rimelig måde skulle fungere.

Det tredje spørgsmål, som SF rejser, er indførelse af pligt til at føre offentligt tilgængelige journaler og postlister, og her vil jeg godt, ligesom jeg også tidligere har tilkendegivet, udtrykke vores absolut positive holdning over for indførelse af postlister. Men væsentligt tror jeg det er at tilføje, at vi respekterer, at vi i såvel kommunalt som amtsligt regi lader de enkelte parter selv beslutte, på hvilken måde et sådant system skal indføres.

Hvis man lytter, hvis man snakker lidt med kommunerne, der har indført det, så viser det sig jo også, at det har de faktisk meget vel selv kunnet finde ud af. Men jeg tror til gengæld, at det er væsentligt også her at pointere, at man

nøje må gøre op, på hvilke præmisser det kan lade sig gøre, så vi også dér sikrer, at den enkelte borger ikke føler sig trådt for nær.

Det fjerde punkt, som SF nævner, er sikring af offentlighed vedrørende EU-dokumenter, og her skal jeg kort udtrykke vores holdning, for jeg kan se, tiden er ved at løbe ud.

Vi ønsker selvfølgelig ikke at begå brud på EU-retten. Omvendt mener jeg faktisk, der ligger et meget stort arbejde i at forsøge at begrænse de rammer, som EU-retten sætter, og på samme måde mener jeg, der ligger et stort arbejde i fortsat – hvad vi også meget klart gerne vil medvirke til fra Socialdemokratiets side – at skabe den størst mulige åbenhed omkring EU-sagerne.

Så også her vil jeg godt udtrykke vores positive holdning, og vi er i høj grad parat til at arbejde videre i en retning, som jeg i øvrigt tror meget langt er i overensstemmelse med det, SF her har foreslået.

Som det forhåbentlig er fremgået, er vi i Socialdemokratiet enige i mange af de intentioner, der ligger i SF's forslag, og lad os se på mulighederne i det. Men omvendt mener jeg også, at der er elementer, som virker overordentlig uhensigtsmæssige, og jeg må derfor som konklusion sige, at vi kan ikke støtte det fremsatte lovforslag.

Og jeg skal sige, da CD's ordfører ikke har mulighed for at være til stede, at CD er enig i de bemærkninger, der her er fremført.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Den omsiggribende offentlige regulering af borgernes adfærd uden fornøden retssikkerhed gør det påtrængende, at Folketinget løbende kontrollerer, om lovgivningen om offentlighed i forvaltningen er tidssvarende. Samtidig finder vi i Venstre, at fordelene ved den moderne informationsteknologi bør medføre en lettere adgang for borgerne til at følge med i, hvad der sker både i Folketinget og i forvaltningen.

På den anden side udgør den teknologiske udvikling et problem i forholdet mellem stat og individ, idet det bliver lettere at kontrollere borgeren ved samkøring af registre og på grund af de elektroniske spor, vi daglig efterlader os om vor gøren og laden.

Det betyder, at den viden, vi som borgere ønsker at erhverve om den offentlige forvaltning, kommer fra de samme offentlige registre, som indeholder mere eller mindre følsomme oplysninger om borgerne. Det er et dilemma, vi ikke kan lukke øjnene for.

En gennemsigtighed i forvaltningen med det formål at udøve borgerkontrol af forvaltningsmyndighederne må ikke fortrænge hensynet til den borger, der skal have mulighed for at henvende sig til en offentlig myndighed, uden at dette offentliggøres.

Ikke mindst af hensyn til en hurtig sagsbehandling over for den enkelte borger bør fordele og ulemper nøje overvejes, før man skrider til et generelt krav om postlister. Som lovforslaget er udformet, vil det medføre en lammelse af større forvaltningsmyndigheder med mange henvendelser fra borgerne.

Om vi på mit kontor hos Rigspolitichefen skulle opfylde alle kravene i § 6 a, så måtte alle telefoner lukkes og det overordnede juridiske arbejde vige for at udforme postlister, og borgerne ville under alle omstændigheder få svar senere end i dag. Det er vanskeligt at se fordelene for borgerne ved en sådan ordening.

Det virker også besynderligt, at netop SF, der plejer at lide af en udpræget registerfobi, nu vil indføre en pligt for offentlige myndigheder til at indføre yderligere registre, uden at man tilsyneladende overhovedet har spurgt sig for i Registertilsynet endsige gjort sig tanker om, hvorledes sådanne forskrifter skulle udformes for sådan nogle registre. Normalt stilles der jo krav om registerforskrifter for at indskrænke oplysningernes omfang, for at angive grænser for videregivelse og for at angive sletteregele.

Når man læser SF's forslag, kan man få det indtryk, at der med ét slag gøres op med tyve års registerlovgivning. Forslaget er efter vores opfattelse ganske enkelt ikke gennemtænkt.

Interessante er bestemmelserne om de halv-offentlige selskaber og fonde. Det er et problem, som Folketinget har gjort alt for lidt ud af. Vi finder egentlig, at det var et spørgsmål, der burde endevendes i et større udredningsarbejde.

Problemstillingen med hensyn til de halv-offentlige selskaber er jo ikke alene offentlighedsloven. Det er også forvaltningsloven, det er registerloven, det er spørgsmålet om Ombudsmandens indseende, det er spørgsmålet om rigsrevisionskontrol, og det er frem for alt altid en afklaring af den parlamentariske kontrol.

Alt dette har Folketinget haft mulighed for at tage stilling til i de enkelte love om oprettelse af selskaber, men det er kun sket i sølle omfang, at man virkelig ud fra en mere selvkritisk afvejning har foretaget mere dybtgående overvejelser af de enkelte hensyn.

Vi må i fremtiden, når der sker selskabsdannelse ved lov, nøje få afklaret, om der er tale om offentlig eller privat virksomhed, for det er lige så klart for Venstre, at offentligretlige forpligtelser ikke bør følge med over i et selskab, der skal drives på markedsvilkår, ligesom selskaber, der må henregnes som en del af den private sektor, naturligvis ikke skal tåle Folketingets indblanding.

Når det drejer sig om større åbenhed i EU, er vi jo naturligvis principielt for så stor åbenhed som muligt, men det må naturligvis aldrig gå ud over Venstres, og Danmarks forhandlingsposition – ja, hvad hjertet er fuldt af.

Med hensyn til det lovforberedende arbejde er vi i Venstre meget optaget af at styrke Folketinget ud fra det, vi i Folketinget kalder Olsenplanen, og det vil vi meget gerne diskutere i udvalgene, hvordan vi kan forbedre Folketingets lovgivningsmagt, sådan så vi får den lovgivende magt tilbage til Folketinget. Men der er jo nogle afgrænsningsproblemer, sådan som forslaget er udformet.

Hvornår er der tale om lovforberedende arbejde? Hvornår er der tale om – som også ministeren var inde på det – nogle mere foreløbige overvejelser? Tanker skal jo have lov at være toldfrie i ministerierne og for så vidt også i Socialdemokratiet og de huckergrupper og andre steder, uden at vi skal kunne blande os, før det bliver til et egentligt lovforslag.

Men måske skulle SF begynde med deres egne forretningsudvalgsmøder, hvor der sikkert kommer mange gode tanker, der fører til lovforslag om postlister m.v. Start med at lægge disse forslag frem!

Kort sagt: Intentionerne i lovforslaget synes vi på mange måder er gode, men specielt når det drejer sig om postlister, må vi sige, at forslagens udformning ikke er hentet fra virkelighedens verden, medmindre det skal opfattes som et gigantisk beskæftigelsesprojekt.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jamen det er bare til forståelsen – og jeg skal gerne medgive, at mine åndsevner er stærkt reducerede i øjeblikket, og det kan gøre, at jeg ikke er helt klar over det: Hvor i vores lovforslag står der, at vi skal til at forgribe os på de private registre? Altså, det kommer sådan bag på mig.

Jeg har ikke selv den store registerskræk – det er så min egen personlige holdning – men det er

da rigtigt, at generelt i SF er vi meget optaget af at beskytte registersystemet dér. Men hvor står det henne, at det er det, vi skal til at forgribe os på? Jeg vil gerne have det at vide simpelt hen.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Ikke private registre, men offentlige registre vedrørende private personers forhold, fru Margrete Auken. Når man vil have, at journalister skal køre elektronisk, og der skal være onlinemulighed, hvad vil fru Margrete Auken så gøre, når indgangskoden til postlisterne er et personnummer for eksempel?

Hvordan vil fru Margrete Auken klare det uden at komme i strid med de ting, man ellers plejer at sige i SF om registre?

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jamen, jeg tror, vi har redegjort for, hvordan sådan nogle postlister skal se ud. Man laver dem mange steder. Der er ikke tale om, at de lister er åbne på den måde, at man så kan gå ind og få fat i selve dokumentet, men man skal specielt spørge om det, og så skal det vurderes. Og så må man da sørge for – og det skal man jo også i sin almindelige journalisering – at det ikke er alt, der står der; det gør der aldrig heller mig bekendt, hvis der er god forvaltningsskik.

Men jeg vil meget gerne lave en ændring på det punkt, så vi får præciseret, at man ikke direkte skal have nøglen til at kunne komme ind og få helt private oplysninger om borgerne.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jo, men det, der er forkert ved det her forslag, er ... det fremgår jo af forslaget. Det er lavet af mennesker, der har en meget klar ideologi, men aldrig har været ude og bestille noget på en ganske almindelig arbejdsplads med masser af sager, der vedrører personer.

For postlister, registre og journaler har man en indgangsnøgle, der hedder navn eller personnummer. Jeg vil godt have, fru Margrete Auken kommer herop og forklarer, hvordan det kan være, at SF pludselig vil have offentligt tilgængelige lister, der vedrører en masse navne, så fru Margrete Auken og pressen kan se, hver gang en borger mener, at han er blevet uberettiget behandlet og derfor har klaget til en offentlig myndighed. Hvad rager det offentligheden?

Eller er det journalister, fru Margrete Auken? Skal der laves fuldstændig nye lister, og hvad skal kriteriet så være? Hvordan skal man så kunne finde sagerne? Altså, vær nu ærlig og indrøm, at det her er lavet i en eller anden ideologisk verden til et forretningsudvalgsmøde; det har jo intet at gøre med, hvordan tingene foregår på en stor arbejdsplads.

Henriette Kjær (KF):

Da vores rigtige ordførere på området, hr. Bendt Bendtsen, ikke kan være til stede, skal jeg her fremlægge partiets synspunkter.

Fra konservativ side erklærer vi os enige i, at det er vigtigt, at offentligheden får vid adgang til sagsakter for at kunne være grundigt og korrekt informeret, når vi taler om lov om offentlighed i forvaltningen.

Det skal også sikres, at der er et reelt indhold i borgernes mulighed for at udnytte offentligheds- og forvaltningslovens regler om aktindsigt.

Men aktindsigt må også afbalanceres i forhold til den forventning om en vis fortrolighed, som borgerne er berettiget til, når de henvender sig til det offentlige, og her tænker vi på postlisterne. Men umiddelbart må vi melde fra over for SF.

Lovforslaget er som bekendt delt op i fire hovedpunkter. SF kan have ret i, at der er nogle paradokser, når et såkaldt kommunalt fællesskab er omfattet af offentlighedsloven, mens et andet selskab ikke er omfattet, selv om det har driftsoverenskomst med kommuner og et flertal af bestyrelsesmedlemmerne er kommunalt udpegede.

Men SF's forslag vil betyde, at en række halv-offentlige virksomheder organiseret som aktieselskaber, f.eks. Tele Danmark, Post Danmark, broselskaberne m.v., vil være omfattet af loven. Man kan selvfølgelig sige, at de kan sidestilles med almindelig forsyningsvirksomhed, som er omfattet af loven, men grunden til, at man har selvstændiggjort disse selskaber, er, at man vil øge effektiviteten via større konkurrence. Derfor må disse virksomheder have samme vilkår som almindelige private virksomheder, og ikke nok med det; i mange blandede selskaber er der også private partnere. Det vil være helt uhørt at gå med til offentlig indsigt i disse virksomheder.

Punkt 2 omtaler adgangen til aktindsigt i lovforslag, før de er fremsat. Et noget typisk SF-forslag uden fast grund under fødderne. Hvordan skal man give aktindsigt i noget, som

måske ikke bliver til noget? Den danske grundlov sikrer en god og gedigen behandling af alle lovforslag med mange muligheder for at blande sig og komme med kommentarer og ændringer. Der er derfor ingen mening i at bebyrde ministrene med at åbne for aktindsigt, inden man er nået frem til starttidspunktet for et lovforslag, nemlig dets fremsættelse.

Punkt 3: Indførelse af journal- og postlistepligt. Et gammelt SF-forslag, som er trukket frem fra stalden igen. Det er umuligt at beregne, hvad det koster i administration og bureaukrati at indføre et sådant påbud. Efter gældende forvaltningsret er reglen den, at man klart og tydeligt skal angive den sag, man gerne vil have aktindsigt i. Denne regel tjener til at fjerne alle kværlanterne og muliggøre den gode service over for dem, der har en væsentlig individuel interesse i at få besked om den pågældende sag. Umiddelbart kan vi ikke fra konservativ side se nogen anledning til at lovgive på det her område. En del kommuner har valgt fremgangsmåden. Det finder vi helt i orden, hvis det er det, man vil bruge skattekroneerne på.

Punkt 4 er offentlighed omkring EU-dokumenterne. Det Konservative Folkeparti ønsker også større åbenhed i EU, men når vi taler om større åbenhed i EU, er der to ting, som vi må holde os for øje. Sådanne beslutninger bør træffes af et samlet EU, således at der praktisk kan indføres forskellige lempelser. Vi må sikre os, at den danske forhandlingsposition ikke svækkes ved, at vi giver offentligheden og dermed udlandet en indsigt i akter, som efterfølgende kan eller skal bruges i en forhandling, når de samme regler ikke gælder over for udlandet.

Regeringen kunne starte på EU-området, ved at de faktuelle grundnotater ikke er så længe undervejs, som de er i dag. En ventetid på 3-5 måneder er helt galt.

Med disse bemærkninger kan vi ikke støtte SF's lovforslag.

Bjørn Elmquist (RV):

Vores indgang, jeg havde nær sagt indgangsbøn i det her, men det skal jeg nok lade være med, er, at den offentlige forvaltning er til for borgerens skyld og ikke for dem, der forvalter, eller dem, der bestemmer over forvaltningen, dvs. os politikere eller skrankepaver, eller hvem det nu kan være, og derfor er spørgsmålet om offentlighed i forvaltningen også ganske vigtigt.

Men omvendt må vi finde en balance over for hensynet til privatlivets fred, og i det omfang

borgere henvender sig, så skal man selvfølgelig sikre sig, at deres integritet og beskyttelsesværdige interesser ikke bliver ødelagt.

Jeg vil dog godt her føje til, at det er vores erfaring, at mange af de mennesker, der henvender sig til offentlige myndigheder i konkrete sager – ofte hvor de klager over at være blevet behandlet dårligt – meget tit har et ønske om at få det ud til en bredere offentlighed, fordi de netop føler, at der er overgået dem en uret, især altså hvis deres klage ender med, at de ikke får ret. Så er der jo mange, der føler, at den sidste chance så er at få det ud i offentligheden, sådan at i hvert fald andre borgere kan få sympati for dem måske.

Men det er nogle noget u håndterlige størrelser de her, og derfor skal jeg prøve på at knytte nogle konkrete kommentarer til de fire punkter, som SF her foreslår.

Punkt 1, udvidelse af loven til også at omfatte selskaber m.v., i hvilke offentlige myndigheder har en afgørende indflydelse: Dér har justitsministeren jo allerede erindret om, at den sag i og for sig allerede er til behandling i Folketinget, nemlig i Erhvervsudvalget, efter at vi forleden dag havde førstebehandling her i salen af lovforslaget om årsregnskaber, og hvordan vi skal behandle offentlige selskaber i den forbindelse, og det er for os at se et af de kernepunkter og et af de nøglepunkter, det skal dreje sig om.

Ved den lejlighed havde jeg en kort ordveksling med SF's ordfører, hr. Kjeld Rahbæk Møller, fordi han udtrykte en interesse for at prøve på at komme ind i det her problem, og vi talte om Øresundskonsortiet, og da kunne vi jo hurtigt nå frem til, at dér havde De Radikale og SF nogenlunde parallelle interesser.

Men jeg må erklære mig enig i det, som jeg i hvert fald også hørte Socialdemokratiets ordfører, fru Lissa Mathiasen, fastslå her, at har man begivet sig ind i erhvervsvirksomhed, så må der jo være vidtgående hensyn at tage til konkurrenceaspektet, sådan at enhver ting ikke kan blotlægges i disse offentlige virksomheder, for så går de hurtigt rabundus, så kan de hurtigt gå fallit.

Punkt 2, adgang til aktindsigt i sager om ny lovgivning, også før lovforslaget er fremsat: Ja, men dér har justitsministeren peget – synes vi, med nok så stor relevans – på problemet med, at mange ministerier efterhånden har styrelser, og det vil sige, at interne – hvad der helt klart ville være interne – lovovervejelser foregår mellem den centrale del af ministeriet og så styrelsen, og

hvis det her blev gennemført, kunne vi risikere, at den udvikling skulle føres tilbage igen, fordi der indimellem er et relevant fortrolighedshensyn at tage på dette punkt.

For så vidt angår journal- og postlister, dér kender SF vores principielle holdning, vores principielle sympati for disse ting. Vi ser frem til i det mindste, at vi får udvidet Ombudsmandens kompetence til det kommunale område, så det vil gå, som justitsministeren jo her også – jeg vil ikke sige gav tilsagn om, men forudsagde i hvert fald, at Ombudsmanden vil fastslå, hvad der er god forvaltningsskik også på dette område.

Og så det sidste: Sikring af offentlighed vedrørende EU-dokumenter. Ja, det er jo en af de danske mærkesager ved regeringskonferencen, og derfor bør vi også i dansk sammenhæng dér kunne hejse fanen. Men justitsministeren har vist her slået hovedet på sømmet ved at sige, at vi jo selvfølgelig ikke skal lave offentlighed omkring EU-sager i den danske administration, der gør, at vi overtræder vore EU-forpligtelser.

Samlet vil jeg – med denne sympatiske reaktion på nogle af forslagene, men afvisning af andre – sige, at vi kan ikke støtte lovforslaget, som det ligger her.

Tom Behnke (FP):

Vi er i Fremskridtspartiet meget enige i, at der skal være aktindsigt, der skal være offentlighed i forvaltningen, også når vi taler om selskaber, der er delvis ejet af det offentlige.

Så kan man diskutere, hvor grænsen skal ligge for aktindsigten. Men det er helt sikkert, at det, vi har set i de seneste år, hvor man faktisk på statsplan har lavet nogle selskaber på en sådan måde, at det bagefter ikke er muligt at have aktindsigt i, hvad der foregår, er ikke hensigtsmæssigt.

Og det er slet ikke hensigtsmæssigt, at der i virkeligheden er nogle af disse selskaber, som man har konstrueret, der er 100 pct. offentligt ejet, hvor ikke engang Folketingets egne medlemmer kan få at vide, hvad det er, der foregår. Det er selvfølgelig helt utilstedeligt, og derfor så støtter vi 100 pct., at der skal være aktindsigt, og at der skal være offentlighed også i disse halv-offentlige selskaber.

Når vi når til punktet om EU, så er det jo korrekt, som justitsministeren siger, at det kan blive et dilemma, at man på den ene side, hvis man offentliggør dokumenterne, overtræder EU's regler, men hvis man ikke offentliggør dem, så

overtræder man de spilleregler, som SF her prøver på at skitsere. Men spørgsmålet er, hvem det er, der er årsag til, at der er et problem.

Altså, da befolkningen skulle overtales til at sige ja til Unionen, var det med overskrifterne: Åbenhed, nærhed og demokrati. Og det er nok det, vi har haft mindst af, og det er det, der hele tiden har været problemet.

Så siger ministeren, at justitsministeren og regeringen arbejder på, at der skal være mere åbenhed, og det var ikke det, der var oplægget, da befolkningen i sin tid stemte, om vi skulle være med i Unionen eller ej. Da var oplægget, at hvis vi gjorde det, så blev konsekvensen af et ja åbenhed, nærhed og demokrati. Men det blev ikke konsekvensen, og dermed var det så også et blållys. Men den afstemning er jo for længst overstået.

Når så vi når til den anden del af SF's forslag, må jeg sige: Den del støtter vi ikke, og det er den del, der handler om, at der skal være postlister i kommunerne og i de offentlige forvaltninger af al ind- og udgående post.

Der er mange kommuner, der allerede har indført disse postlister, og det synes jeg er fint de steder, man har gjort det. Der er flere, der vil følge efter, men det, der for mig er det væsentlige, er, at det er kommunerne, der selv afgør, om de vil have de her postlister eller ej.

Jeg kan godt sige, at da jeg sad i byrådet i Hvidovre Kommune, var jeg med til at stemme for, at vi skulle have postlister i Hvidovre. Det blev ikke gennemført på det tidspunkt, men pointen er, at Fremskridtspartiet har den holdning til postlister, at det må være noget, man afgør lokalt i kommunalbestyrelsen, om man ønsker det, eller man ikke ønsker det. Det er ikke noget, som vi herindefra skal lovgive om, at de skal have.

Sagen er jo den, at hvis en borger ønsker at få aktindsigt i en eller anden sag, som vedkommende er involveret i på den ene eller anden måde, så kender borgeren den sag og kan bede om at få aktindsigt i den uden problemer, og så får man de dokumenter, der skal til.

Så er spørgsmålet, hvad man skal bruge postlisterne til. Ja, postlisterne de kan bruges enten af en borger, der sidder og keder sig, eller af journalister, der ikke ved, hvad de skal skrive om. De kan tage postlisterne og sidde og blade rundt i dem for at se, om der ikke skulle være et eller andet interessant og spændende, man kunne bede om at få aktindsigt i.

Det er jo ikke hensigtsmæssigt, at vi laver et system, hvor kommunen skal stå til rådighed på den måde for nysgerrige mennesker, der lige skal se, om der var noget interessant, man kunne få lov at få aktindsigt i.

Aktindsigten skal gives til de mennesker, der er berettiget til det, og de mennesker, der har en interesse i at få det i nogle konkrete sager, men postlisterne skal ikke blot fremlægges på den måde.

Desuden tror jeg, at selv hvis man gennemførte forslaget om postlister, ville vi opleve, at mange kommuner og offentlige myndigheder ville indføre a- og b-postlister, således at man ville have nogle postlister, der var offentligt tilgængelige, og man ville have nogle postlister, som ikke var offentligt tilgængelige netop af hensyn til fortroligheden omkring nogle af de papirer, der kommer ind og ud af forvaltningerne.

Så i det hele taget mener vi, at det er et for bureaukratisk lovforslag, og vi mener ikke, at det er nødvendigt med postlisterne. Vi vil i hvert fald ikke være med til, at vi fra Folketingets side skal indføre ved lov, at kommunerne skal have postlister. Det må de selv om.

Hvis de ønsker det, så er det fint for os, og så er det en afgørelse, man træffer lokalt.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Da vores sædvanlige ordfører på området ikke kan være til stede, skal jeg blot meddele, at Enhedslisten støtter det forslag, som er fremsat af Socialistisk Folkeparti ved fru Margrete Auken.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne, fru Margrete Auken – undskyld, hr. Kristian Thulesen Dahl.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg skal på vegne af Dansk Folkeparti meddele, at vi er yderst positive over for det lovforslag, som SF har fremsat til behandling her i dag.

Som det har været nævnt af en række ordførere, indeholder lovforslaget fire hovedpunkter.

Om hovedpunkt 1 vil jeg kort sige, at det er et område, vi specielt har interesseret os for, også under behandlingen af ændringer af aktieselskabsloven og anpartsselskabslovgivningen, nemlig at det, at man gør dele af den offentlige forvaltning til statselskaber, ikke skal betyde, at der ikke er den samme mulighed for indsigt i sagerne, som der var, da de var inden for den

offentlige forvaltning. Derfor er vi i høj grad tilhængere af hovedpunkt 1.

Vi mener, at udgangspunktet er, at der skal være aktindsigt i forhold, som der er skatteydermidler i. Der kan så være en række undtagelser, som der også er inden for den offentlige forvaltning. Hvis det gælder noget, som kan belaste forretningforhold, som det offentlige indgår med private, er der også muligheder for undtagelse fra aktindsigt inden for den offentlige forvaltning, og de regler, som gælder i den offentlige forvaltning, bør gælde for statselskaber.

Netop med hensyn til statselskaber er jeg ligesom tidligere ordførere inde på definitionen af, hvornår lov om offentlighed i forvaltningen skal gælde for disse selskaber. Vi har jo i juni 1995 vedtaget en definition af statselskaber her i Folketinget, og jeg går ud fra, at det, SF er ude på med dette hovedpunkt i forslaget, er en definition af de selskaber, som loven skal anvendes over for. I det omfang det er tilfældet, er vi helt enige med SF i denne holdning.

Med hensyn til de andre hovedpunkter vil jeg hæfte mig ved hovedpunkt 3, nemlig spørgsmålet om journaler og postlister. Her er vi ikke enige med den foregående ordfører, som havde det udgangspunkt, at det er farligt at få lavet postlister, for tænk nu, hvis borgerne bekymrer sig om, hvad der foregår i den offentlige forvaltning, f.eks. den kommunale, og ønsker indsigt!

Vi deler ikke det udgangspunkt. Vi tror faktisk, at jo mere åbenhed der er om, hvad der sker i den offentlige forvaltning, også den kommunale, jo bedre. Derfor mener vi selvfølgelig, at det ikke skal være afgørende for, at man kan få aktindsigt i en konkret sag, om man tilfældigvis bor i den ene eller den anden kommune. Vi mener, at der må være ens retningslinjer, og de retningslinjer skal selvfølgelig gå ud på, at borgerne skal have en meget vidtstrakt mulighed for at få indsigt i sagerne.

Med hensyn til sikring af offentlighed vedrørende EU-dokumenter har vi jo et helt særligt problem, fordi EU i stadig større omfang beskæftiger sig med forhold, som har indenrigspolitisk betydning, og det er både på kommunernes og på amternes og selvfølgelig i særdeleshed på statens område. Derfor er det specielt nødvendigt, at vi skaber større offentlighed omkring EU-sager, og det skal ikke være på politikernes præmisser; det skal selvfølgelig være på de borgeres præmisser, som ønsker indsigt. Derfor er vi også meget positivt indstillet

lede over for at skabe større offentlighed omkring EU-dokumenter.

Der er så forholdet til EU's regler, for der er jo en række områder her, hvor vi for at skabe øget offentlighed skal have ændret EU's egne regler. Her skal jeg da sige med det samme, at vi ikke er ude efter, at Danmark sådan helt autonomt bare tilsidesætter EU's regler. Men der er nogle områder, hvor vi må arbejde på at få ændret EU's regler, og det tror jeg også er forslagsstillernes udgangspunkt. Men vi er meget positivt indstillede over for at sikre større offentlighed også vedrørende EU-dokumenter, for det bliver stadig mere påkrævet, at vi ser på det område.

Så alt i alt er vi meget positive over for lovforslaget, som det er fremsat.

Margrete Auken (SF):

Det var godt, at jeg nåede at få givet plads for hr. Kristian Thulesen Dahls indlæg, for jeg var glad for at høre det, som jeg faktisk tidligere troede også var noget, som vi var enige med det gamle Fremskridtsparti om, nemlig at der skal være stor åbenhed. Men det blev pludselig modargumenteret af hr. Tom Behnke i spørgsmålet om postlister, hvor han sagde, at dem vil man ikke have at journalister snager i. Det er jo det argument, man altid har imod offentlighed: at man ikke vil have, at journalister og andre snager. Det er det slagsmål, vi ustandselig står i, og jeg havde egentlig regnet med, at jeg også havde det nuværende Fremskridtsparti på min side i den sag.

Jeg vil først og fremmest sige tak, fordi jeg kan høre af diskussionen om i hvert fald de offentlige selskaber, at dér er man klar over at noget er galt. Jeg var selvfølgelig lidt forbløffet over at høre et af partierne give udtryk for, at det ikke skulle gælde broselkaberne og Tele Danmark og sådan noget. Men det er det, det skal; det er jo dem, vi skal have fat i.

Jeg tror egentlig, vi kunne bruge den eksisterende lov, hvis vi gik bestemmelserne i § 1, stk. 3, grundigt igennem og desuden undersøgte, om man faktisk lever op til bestemmelserne i § 13 i den eksisterende lov og har nogle helt konkrete, veldefinerede argumenter, når man siger, at det og det og det selskab ikke skal med. For hvis man f.eks. siger, at det ikke må skade konkurrencen, skal vi jo lige huske på, at til god markeds konkurrence hører det med, at det selskab, man konkurrerer med, selv tager risikoen, hvis det er privat. Det gør broselkaberne ikke.

Ørestadsselskabet med minimetroen – som vi har stor fornøjelse af i øjeblikket – holder samtlige papirer ind til kroppen. Og jeg fatter stadig væk ikke, at det ikke har udløst et ramaskrig i regeringen – og især hos Venstre, som har statsrevisorernes formand blandt sine medlemmer – at nu har direktøren meddelt, at hun ikke kan garantere, at man kan overholde budgetterne, og at finansministeren så har sagt, at det gør ikke så meget, når bare regnskabet er lidt robust. Det er det sidste svar, jeg har fået, og vi andre kan ikke komme til at kontrollere det. Men man kan selvfølgelig også sige, at der ikke er nogen af os her, der kommer til at hæfte – jo, de yngste af os – for det bliver jo betalt over finansloven, og det er mange milliarder.

Jeg tror nok, at det i høj grad er pengene, jeg ser på i denne sammenhæng, for det er altså vores eller rettere sagt det offentlige penge, som nogle nu sidder og sjakrer med ganske for sig selv, og helt uden at vi kan føre kontrol med det.

Og da hospitalet i Sønderborg blev privatiseret på denne måde, var det for helt offentlige penge, men de lokale politikere har ikke adgang til regnskaberne.

Med til spørgsmålet hører også pressens arbejdsvilkår. Det kan da godt være, at vi synes, pressen er irriterende, når den snager i vores sager, men hvis ikke vi havde haft pressen, havde vi overhovedet ikke kunnet magte vores arbejde. Derfor er pressen en utrolig vigtig betingelse for, at vi kan gøre vores arbejde ordentligt. Jeg ville ikke have anet mange af tingene om Ørestadsselskabet, hvis der ikke havde været mulighed for, at de kom frem i pressen og kunne blive videre belyst dér.

En række af de andre spørgsmål hører hjemme i denne sammenhæng, og derfor er det så vigtigt. Jeg ved godt, at jeg kan blive beskyldt for at prise pressen, og det må jeg så tage på mig, men i denne sammenhæng synes jeg virkelig vi skal give pressen de bedst tænkelige arbejdsvilkår, for at den kan komme til at lave et så kvalificeret arbejde, at vi bagefter kan være stolte af, at vi har en god presse. Hvis vi spænder ben for den – hvilket vi gør med den lovgivning, vi har, eller rettere sagt ikke med lovgivningen, men med den praksis, vi har; lovgivningen er faktisk meget god – kan den ikke komme til at gøre sit arbejde ordentligt.

Når jeg bliver ved med at sige, at lovgivningen faktisk er meget god, så er det selvfølgelig, fordi vi nu har denne debat igen, og vi vil blive

ved, og vi vil blive ved, og vi vil blive ved. Som fru Henriette Kjær sagde, bliver den trukket af stalden, og det bliver den hele tiden, for spørgsmålet om åbenhed og offentlighed skal faktisk tages alvorligt, og vi er ikke tilfredse med bare at få hensigtserklæringer, for kunne vi leve af det, havde vi jo ikke noget problem.

Vi vil se efter, om man faktisk har fulgt lovens bestemmelser og meget konkrete og kvalificerede begrundelser for ikke at tillade offentlighed, når det gælder offentlige selskaber, og der er også nogle private bestemmelser. Det er der vist i § 13, stk. 6; det er svært på det her tidspunkt af dagen og efter så megen debat at huske loven så nøjagtigt. Men det vil vi gå godt efter, og så skal man hver eneste gang kunne begrunde, hvorfor der ikke er offentlighed om det og det og det.

Jeg kan vende det om og spørge: Hvorfor er der ikke offentlighed om Dansk Flytningehjælp? Det er et af de største socialkontorer, vi overhovedet har. Flytningehjælpen vil også gerne have det; det er ikke den, der har modsat sig det. Hvorfor har den det så ikke?

Der er en række af den slags spørgsmål, der fuldstændig sejler, og det må så være en generel bemærkning om vores hensigt med det helt afgørende punkt, der omhandler de offentlige selskaber.

Jeg tror i og for sig ikke, vi behøver en lovændring. Vi kunne få vores intentioner fuldstændig igennem, hvis man bare var ansvarlig over for den lov, der allerede eksisterer. Men vi vil gerne have en lov om det, ligesom vi vil have det om journalerne og postlisterne.

Det er i og for sig slået fast, at det hører til god forvaltningsskik; det er slået fast, at man skal kunne de her ting. Alligevel er det ikke så lovfæstet, at Ombudsmanden og andre kan komme igennem med det på retsniveau – Ombudsmanden fører ikke retssager, det ved jeg godt, men sådan at man kan sige, at sagen ligger klar, så man kan køre videre – og det er derfor, vi godt vil have det præciseret.

Jeg har mærket mig – og det har været en ganske interessant iagttagelse – at argumentet for, at man ikke ville lave postlister, tidligere har været, at det krævede for meget arbejde, men at man nu er klar over, at det ikke går længere, at det argument ikke duer mere, for man gør jo arbejdet alligevel, og så opdager jeg pludselig, hvad der var det egentlige argument: at man ikke ville have – for at bruge hr. Tom Behnkes argumentation – at folk, der ikke havde noget at lave, kunne stikke næsen i sagerne, eller at jour-

nalister, der havde trang til lidt sensation, kunne snadre i kommuners og andres papirer. Registerloven bliver oven i købet nævnt i den forbindelse.

Jeg vil gerne kigge den efter, men jeg vil sige, at vi jo har haft folk til det her, og de folk, vi har haft til det, er jo dem, der normalt arbejder med hele registerlovgivningen. Det kan da godt være, at de ikke har formuleret sig med tilstrækkelig omhu, men jeg tror det nu ikke. Men jeg vil da meget gerne tage det til mig og tjekke det efter, men det er altså ikke noget, vi bare har siddet og fiflet med ved SF's forretningsudvalgs ikke altid lige fornøjelige bord. Det må man gerne få indsigt i en gang imellem – det er kedeligt – men det står der ingen steder at der skal være, og det er der vist heller ikke i Socialdemokratiets gruppemøder. Det ville jeg ellers synes var meget skægt, men alligevel.

Spørgsmålet om indsigt i regeringens lovforberedende arbejde har vi virkelig tænkt meget nøje igennem, og vi har med vilje ikke sagt, at det skal være det hele. Der skal være plads til, at man kan veksle tanker med hinanden. Det har vi jo alle sammen brug for. Det, vi har sagt, er, at der ikke skal være en generel bestemmelse, ifølge hvilken man bare kan sige: Det hører hjemme i lovforberedende arbejde, så det må I ikke se. Det er altså simpelt hen for at få en meget mere veldefineret begrænsning af den klamme, der hedder lovforberedelse.

Husk på, at der også tit er ting, som ikke kommer så langt, at de bliver til lovgivning eller lovforslag! Og så kan det bare ligge der, og vi kan ikke få adgang til det. Det er derfor, vi har sagt: Nu skal vi have defineret det betydelig klarere, end det er i gældende lov. For gældende lov bliver jo – i modsætning til, hvad der står i Erik Ninn-Hansens bevægende forord – meget ofte brugt modsat.

Jeg har haft en del års bedårende erfaringer i Dyreforsøgsrådet, hvor opfattelsen var lidt i retning af, at aktindsigtsloven var en begrænsningslov og ikke en åbenhedslov, og at det gjaldt om at holde folk væk, så de ikke fandt ud af, hvad det var, de skulle spørge om. Det vil man også kunne se, hvis man læser nogle af de forord, der har været til Dyreforsøgsrådets årsberetninger. Jeg tror nu ikke, det direkte kom til at stå i forordene, for så havde jeg taget decideret forbehold, og det fik jeg af gode grunde ikke lejlighed til.

Men jeg vil bare sige, at der er for mange offentlige forvaltninger af den ene og den anden

art, som ikke kan lide, at folk kan kontrollere dem. Og nogle gange er det jo lynende dumt som i tilfældet med Dyreforsøgsrådet, for dermed skaber de jo mistillid.

Andre gange kan man måske godt forstå det, men det er der bare ikke noget at gøre ved, for det, der er pointen i denne sag, er, at borgernes deltagelse er en af forudsætningerne for, at vores ansvar kan virke rigtigt.

Endelig er der spørgsmålet om EU, som selvfølgelig er en bøvlet sag; det vil jeg da meget gerne medgive. Men vi må altså erkende – hvilket hr. Kristian Thulesen Dahl også gjorde tydeligt – at mere og mere kommer til at ligge som lovforspligtende stof her i Folketinget.

Den diskussion, vi i går havde om Justitsministeriet, pegede da bl.a. for mig på, hvor vigtigt det er, at vi får sammenkoblet en international regelfastsættelse med dansk lovgivning, og nogle af disse ting hører med til det.

Og dér ville jeg da også være meget glad for at kunne få tydeliggjort, hvordan Folketinget kan komme til at virke rigtigt og forsvarligt i sammenhæng med den internationale regelfastsættelse, når så meget er lukket for os i disse sammenhænge. Det var bl.a. også en af grundene til det.

Jeg tror nok, at jeg tidspunktet og mine åndsevner taget i betragtning vil stoppe her.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg skal forhåbentlig ikke forlænge debatten for meget, men jeg tror, fru Margrete Auken gjorde sig skyldig i en fejl, måske på grund af tidspunktet, som hun selv sagde.

Som jeg hørte det i hvert fald, nævnte fru Margrete Auken, at der ikke var behov for ændringer inden for bl.a. statselskabsområdet, hvis blot den nuværende lovgivning blev fulgt.

Men problemet er jo, at når man lader en aktivitet overgå fra at være en del af den offentlige forvaltning til at blive drevet i selskabsform, har man lagt det ind under en privatretlig ramme, som pr. definition er undtaget fra lov om offentlighed i forvaltningen. Når man driver et privat selskab, så er det jo helt afgørende, at der ikke er offentlig indsigt i selskabets forhold, så er udgangspunktet lukkethed. Undtagelsen er, at hvis det er et børsnoteret selskab, skal der ifølge de børsretlige regler gives visse oplysninger, og inden for aktieselskabslovgivningen er der nogle bestemte betingelser osv. Men udgangspunktet er jo lukkethed.

Når en offentlig aktivitet overgår til at blive drevet i en privatretlig ramme, er problemet jo, at den samtidig pr. definition er undtaget fra lov om offentlighed i forvaltningen.

Men så er der de steder, hvor der er tvivls-spørgsmål, altså med hensyn til selskaber, der egentlig ikke har denne selskabsretlige ramme, men som alligevel har en aktivitet, der ikke er en del af den offentlige forvaltning. Eksempelvis har man jo i Post Danmark-tilfældet direkte fastsat i den lovgivning, der danner grundlag for Post Danmark, at lov om offentlighed i forvaltningen ikke gælder. Det var jo et helt særskilt problem, da man behandlede den sag.

Men jeg tror, det var en fejltagelse, for når det gælder statselskabsområdet, er der for mig at se behov for en lovændring, hvis vi skal komme igennem med, at offentligheden som udgangspunkt kan få aktindsigt. Og så er der altså nogle begrænsninger i mulighederne for aktindsigt – som det jo også fremgår af offentlighedsloven – bl.a. hvis det påvirker forretningsmæssige dispositioner mellem det offentlige, eller i givet fald et statselskab, og så den private, som man kontraherer med.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil bestemt ikke bestride, at det vil være bedst, at vi præciserer det ordentligt i loven.

Det, jeg sidder med, er § 1, stk. 3, i den eksisterende lov, hvor der står:

»Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren« – det drejer sig altså om dem, der laver de dér sjove selskaber – »fastsætte regler om, at loven skal gælde for nærmere angivne selskaber, institutioner, foreninger m.v., som ikke kan henregnes til den offentlige forvaltning. Det gælder dog kun, såfremt udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige og kommunale midler, eller i det omfang de ved eller i henhold til lov har fået tillagt beføjelse til at træffe afgørelser på statens eller kommunens vegne.«

Der er meget med her.

Hvis man så ser efter i § 13, hvad der skal til for at begrunde en undtagelse, er det nogle meget konkrete begrundelser. Dér er det altså ikke nok, at det bare vil genere konkurrencen, for så kunne vi lige så godt ophæve det hele igen, og der skal altså gives en kvalificeret begrundelse i disse tilfælde.

Derfor sidder vi altså i øjeblikket med en sjusket lovforvaltning, mener jeg, men lad os nu kigge på det i udvalget. Jeg tror faktisk, at den

gældende lov i hvert fald er tænkt betydelig bedre, end den bliver brugt, og jeg tror egentlig også, at den er formuleret betydelig bedre, end den bliver brugt.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Fru Margrete Auken spurgte, hvor i lovforslaget der står noget om registerlovgivningen, og der-til vil jeg sige, at det står i § 5, stk. 1, i den lov, som fru Margrete Auken citerede fra, og i de bemærkninger, der knytter sig til det, og dér er det, jeg siger, at det ville være et markant brud på de beskyttelsesprincipper, som SF jo har kæmpet meget for at vi skulle have i registerlovgivningen, for det er jo sådan, at personoplysninger i offentlige edb-registre uden vedkommendes samtykke kun i særlige tilfælde må videregives, og det følger af bestemmelserne i registerlovgivningen, som SF jo har været meget optaget af også skal gælde, selv om der er tale om ikke særlig følsomme oplysninger.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg skal love ministeren, at hvis det er hindringen, vil vi kigge efter og sikre os, at det er i orden. Og hvis vi har gjort et dårligt forberedelsesarbejde, siger jeg i første omgang uforbeholdent undskyld her fra talerstolen, og vi vil meget gerne rette det, hvis det kan få regeringen til at gå med til, at vi omsider får det her på plads.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det direkte skal angives, at lov om offentlighed i forvaltningen gælder for statselskaber, tror jeg, fru Margrete Auken og jeg er fuldstændig enige om målet. Men den praksis, som vi kan konstatere at der er både fra Ombudsmandens og fra hele retssystemets side, er i alt fald, at man tolker den bestemmelse, som fru Margrete Auken læste op her for et øjeblik siden, så stramt, at den ikke finder anvendelse på statselskaberne, og en af grundene er jo bl.a. – det fremgik også af det, som fru Margrete Auken oplæste – at lov om offentlighed i forvaltningen kan sættes i kraft af ministeren, hvis udgifterne helt eller delvis dækkes af offentlige midler, men at der jo tit sker det, når det drejer sig om statselskaber, at man gør indskud eller etablerer aktier som en engangsforeteelse, og at staten så holder sig ude

af det med hensyn til yderligere indskud, og derfor kan det falde uden for bestemmelsen.

Så jeg tror ikke, der er tvivl om, at der skal lovændringer til for at rette op på forholdene, og det er jo også det, der er foreslået, og det, som vi støtter.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg tror i grunden, Ombudsmanden har tydeliggjort det i diskussionen om det lovforslag om det videnskabetiske komiteer, vi havde som første punkt på dagsordenen i dag. Dér har der jo været en voldsom diskussion om, hvorvidt man generelt kan sige, at den interesse, som forskere kan have i at holde noget hemmeligt, er nok til, at det skal holdes hemmeligt, og dér har det vist sig, at det har det været svært for dem at forsvarer, for ifølge den gældende offentlighedslov skal der gives en kvalificeret begrundelse.

Hvis man går § 13 i den gældende lov igennem for at se, hvad der skal til, vil man altså se, at det er meget alvorlige ting, der skal trækkes frem.

Så jeg tror, vi kan love ministeren, at i det arbejde, vi i fornøjeligt fællesskab skal lave sammen, gennemgår vi selskab for selskab for selskab, hvordan det fungerer i forhold til § 13, og så skal det kunne holde vand, og så skal Justitsministeriets på ét punkt ikke ganske blakkede ry så få lov til at komme på en prøve her. På ét punkt har det nemlig et forholdsvis godt ry, nemlig det ry, at det faktisk har været interesseret i at få offentlighedsloven til at virke – det siger man ude i byen. Og så skal vi se, om Justitsministeriet, når vi går selskaberne igennem ét for ét, er i stand til at komme med en kvalificeret begrundelse for, hvorfor det enkelte selskab skal undtages, og hvorfor ministeren ikke har brugt bestemmelsen om, at det skal være omfattet af loven.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg vil godt afæske fru Margrete Auken et løfte allerede her i Folketingssalen, hvis fru Margrete Auken vil høre efter:

Jeg går ud fra, at fru Margrete Auken vil love at fremlægge samtlige lovbehandlinger af halv-offentlige selskaber, hvor SF har stillet ændringsforslag, så vi kan gennemgå det for at se, om SF i det daglige politiske liv har levet op til disse flotte bemærkninger i dag ved denne festlige lejlighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 77:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod fiksering af svin.

Af Margrete Auken (SF) m.fl.
(Fremsat 1/2 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Jeg nærer stor sympati for de intentioner, der ligger bag beslutningsforslaget. Jeg kan kun være enig i, at det er ønskeligt, at dyrevelfærdsmæssige forhold i svineholdet sikres mest muligt.

Når dette er sagt, må jeg imidlertid også sige, at jeg ikke kan støtte forslaget, blandt andet fordi det dyrevelfærdsmæssigt også indebærer problemer.

Forslaget til folketingsbeslutning lægger op til et forbud mod begrænsning af søers og gylters bevægelsesfrihed med bindsel, boks, bøjler eller andet, der har til hensigt at fikser dem.

Justitsministeriet har i en bekendtgørelse fra 1993 indført et forbud mod opbinding af svin i bygninger, der er taget i brug efter den 1. januar i år. For bygninger, der er taget i brug før dette tidspunkt, træder forbudet først i kraft den 31. december år 2005. Bekendtgørelsens bestemmelser er en gennemførelse af et EF-direktiv fra 1991 om mindstekrav med hensyn til beskyttelse af svin.

Det forslag, som vi behandler her i dag, går videre, idet det indebærer, at søer og gylter i drægtigheds-, farings- og diegivningsperioden skal holdes i løsdriftsform.

Der er allerede flere landmænd, som ad frivillighedens vej går over til disse systemer, men som det er tilfældet med andre nyintroducerede systemer, må det erkendes, at der stadig er en række områder, hvor en videreudvikling er nødvendig, før systemerne kan anvendes som et driftssikkert og dyrevelfærdsmæssigt alternativ til de eksisterende systemer. Systemet har utvivlsomt fungeret godt i nogle besætninger. Det er imidlertid en absolut forudsætning herfor, at driftslederen har stor indsigt i dyrenes adfærd og har motivation for at forsøge sig med løsdrift.

Det må nok erkendes, at der på nuværende tidspunkt ikke er tilstrækkeligt gennemprøvede alternativer til de eksisterende staldsystemer. Som eksempel kan jeg her nævne, at der endnu ikke er udviklet en faresti til løsgående diegivende søer, hvor pattegrisene er tilstrækkeligt beskyttede. Soen ligger simpelt hen pattegrisene ihjel. Der har været konstateret en dødelighed for pattegrise på helt op til 30 pct., og dette er også et dyrevelfærdsproblem.

Jeg mener derfor, at det på nuværende tidspunkt vil være betænkeligt at indføre krav om løsdriftssystemer gennem en generel regelfastsættelse. Dermed er ikke sagt, at vi ikke skal tilstræbe at finde frem til nye og bedre staldsystemer – det skal vi – og i den forbindelse indtager forskningen på området en væsentlig rolle. Der udfoldes allerede i dag en betydelig forskningsaktivitet på området. Jeg kan oplyse, at en række løsdriftssystemers anvendelse i praksis i disse år afprøves af det, man kalder den rullende afprøvning under Landsudvalget for Svin.

Den Videnskabelige Veterinærkomité i EU-regi forsker også i, hvilke opdrætssystemer der bedst kan sikre svins velfærd. EF-direktivet fra 1991 pålægger i den forbindelse Kommissionen senest den 1. oktober 1997 at forelægge Rådet en rapport om, hvilke opdrætssystemer der opfylder kravene om svins velfærd. Denne rapport skal navnlig omhandle velfærd for søer opdrættet i forskellige grader af indelukning og i flok.

Nok så vigtigt er, at rapporten fra Kommissionen skal være ledsaget af relevante forslag til ændring af det nuværende direktiv. Rådet skal senest 3 måneder efter forelæggelsen træffe afgørelse om disse ændringsforslag. Det betyder